

Швець Т.Е.

*кандидат педагогічних наук,
заступник директора з науково-методичної роботи,
Приватна школа «Афіни» м. Києва*

ТЕХНОЛОГІЯ СІМЕЙНОГО ТЬЮТОРИНГУ ЯК ПРИКЛАД СПІВПРАЦІ ВЧИТЕЛІВ ТА БАТЬКІВ

Відповідно до концепції Нової української школи (НУШ), принцип педагогіки партнерства – база оновленої системи освіти і один із ключових елементів реформи. Залучення батьків до навчання дитини, до співпраці з вчителями, на думку творців Нової української школи позитивно впливає не лише на її успішність, а й на психологічний стан [1]. Ефективність співпраці вчителів та батьків доведена технологією сімейного тьюторингу, яка багато років впроваджується в системі шкіл Товариства «Стернік» в Польщі. Історія Товариства сягає 2003 року, коли група батьків заснували першій заклад освіти, із мрією, щоб родинне виховання продовжувалося в школі, щоб батьків в школі поважали як перших вихователів їх дітей, а вчителі підтримували батьків у справі виховання дітей. Перші осередки «Стерніка» використовували персоналізацію в освіті, що було досить ефективним і нові заклади «Стерніка» почали з'являтися по всій Польщі. Ці школи приватні, в основі християнські чесноти, навчання роздільне: дівчата та хлопці навчаються окремо, в окремих приміщеннях. Вчителі також підібрані за статтю. Хлопчиків навчають та виховують вчителі – чоловіки, а дівчат – вчительки. Освітня модель, що реалізована в «Стерніку» працює у 38 країнах більше сорока років. У 2014–2020 рр. в Польщі відбувався

педагогічний експеримент з сімейного тьюторингу, результати якого вже оприлюднено.

Основні висновки експерименту полягають у визнанні того, що необхідно зосередитися на дитині по відношенню до її сім'ї, інших дітей, вчителів, довкілля та іншої, більш широкої спільноти. Охоплення сімейним тьюторингом батьків спрямовано на то, щоб батьки усвідомили важливість розвитку кожної людини, формування індивідуальності, впевненості, самооцінки та віри у власні сили. Саме цілеспрямованість діяльності, орієнтованої на дитину, а також на самих себе, виражається в прагненні до самостійності та саморозвитку, що й є найціннішим у кожній людині [4].

У процесі розвитку сімейний тьюторинг торкається різних сфер і дає такі інструменти, як:

- розуміння природних умов розвитку;
- уміння будувати взаємовідносини з дитиною без примусу;
- здатність мотивування дитини і себе до дії;
- здатність виховувати без відчуття поразки;
- вміння працювати з дитиною, концентруючись на вирішенні, а не на проблемі;
- вміння відкривати і визначати природний життєвий шлях;
- побудова індивідуального шляху розвитку та власної професійної кар'єри [4].

Сімейний тьюторинг розглядається як формі співпраці школи з родиною, коли діяльність тьютора стосується не лише учня, а також його батьків. Метою такого тьюторингу є підтримка сім'ї, яка сприймається школою першою та головною у вихованні дітей, у процесі їх розвитку та становлення. Зустрічі з батьками, тьюторіали з учнями та індивідуалізований підхід в освітньому процесі – це спосіб реалізації основної мети освіти – виховання дитини [3].

На відміну від загальноприйнятого розуміння поняття «тьюторинг» – підтримка та відкриття талантів та потенціалу, в сімейному тьюторингу акцент робиться на вихованні дитини. «Батьки – обидва у рівній мірі – є єдиними особами, які мають право та обов'язок виховувати своїх дітей. Вчителі же беруть участь у процесі виховання, доповнюючи його в тій мірі, в якій родина довіряє школі, при тому не відрікаючись і від своєї відповідальності» [6, с. 133]. Школа в такому випадку є «продовженням

родини» [там же], а тьюторинг стає природнім інструментом виховання, «з'єднувачем», яким користуються і учні (що типове), і батьки.

В залежності від віку дитини, відрізняються принципи реалізації сімейного тьюторингу. Однак, є і постійні речі – це зустрічі тьютора з батьками підопічних, які обов'язково відбуваються тричі на рік. Таких зустрічей може бути й більше, за необхідності та за бажанням, але не менше. Якщо родина повна, присутність обох батьків є обов'язковою. Зміст зустрічей тьютора з батьками обумовлюється передусім створенням добрих взаємовідносин між тьютором та батьками, опікою родини. Під час зустрічей тьютор обговорює з батьками індивідуальний освітній та виховний план розвитку дитини. Проект такого плану розробляють батьки, а під час зустрічі з батьками, тьютор вносить свої пропозиції. На відміну від загальноприйнятого, коли вчитель, класний керівник чи тьютор зустрічається з батьками для вирішення проблем з дитиною, то в сімейному тьюторингу зустрічі тьютора з батьками відбуваються для спільного обмірковування, як найкраще допомогти дитині розвинути свої таланти, зміцнити характер, подолати труднощі [2, с. 37–39].

Таким чином, в тьюторинг включена уся родина, а не лише учень, це те, що відрізняє звичайний тьюторинг від сімейного. Основою такої співпраці є взаємоповага, взаємодвіра між тьютором та родиною. Тьютор в такому тьюторингу не обмежується лише шкільними рамками, він нібито переступає кордони школи та входить на терен приватного сімейного життя свого підопічного. Однак, спільне бачення правильного виховання дитини дає підстави для висновку, що така діяльність є логічна, у будь-яких ситуаціях спільність бачення дає можливість чинити кроки на власний розсуд, адже вірогідність однакових рішень та поглядів досить висока. Тьютор в таких відносинах виступає зовнішнім експертом, але завжди мусить бути тактовним, делікатним, не нав'язуючи батькам своєї точки зору, а під час діалогу та задавання питань, досягати з ними спільних рішень.

Окрім зустрічей з батьками, тьютор також має індивідуальні тьюторіали з підопічними. В початковій школі такі зустрічі неформальні, раз на тиждень, впродовж 10–15 хвилин. Обговорюються різні питання, що пов'язані з навчанням, взаємовідносинами з вчителями та однолітками, позакласними справами та інше. Чим старше дитина, тим тривалішими стають тьюторіали, досягаючи 45 хвилин у старших класах, двічі на тиждень, або раз на місяць.

Кожен тьютор має під своєю опікою від 20 сімей в 0–3 класах, 12 у 4–6 класах, і далі 5–6 сімей, супровід триває від року до кількох років в залежності від віку дітей. Тьютор може бути і вчителем, і вихователем класу (класний керівник). Тьюторинг в «Стерніку» включений в концепцію шкіл, є важливим елементом виховання як учнів, так й батьків. У старших класах учні обирають собі тьюторів, а батьки отримують інформацію, хто в цьому році у них є тьютором [2, с. 106–107].

Основними завданнями тьютора є допомога підопічним у вмінні ставити цілі, планувати свою діяльність, розставляти пріоритети, як навчитися вчитися, як не відкладати на потім важливі справи, як завершувати справи, як робити вибір та нести за нього відповідальність, як розвивати свої моральні якості.

В мережі шкіл «Стернік» є спеціально розроблені щоденники для тьюторів, в яких фіксуються як зустрічі з батьками, так й з учнями. Вони не є звітним документом, але покликані допомогти тьютору систематизувати його працю, планувати свою діяльність та у разі необхідності відтворювати зміст зустрічей. Раз на місяць тьютори зустрічаються з вчителями – предметниками, щоб більше дізнатися про своїх підопічних. Також раз на триместр заступник директора зустрічається з кожним тьютором особисто для обговорення ходу тьюторської роботи тьютора. В кінці року батьки заповнюють анкети, що слугує важливішим інструментом оцінки роботи тьютора.

Особливістю шкіл мережі «Стернік» є виховний план школи: кожен місяць присвячений певній темі, яка охоплює все шкільне та поза-шкільне життя. На уроках відпрацьовується тема місяця, у позакласних заходах, також батьки отримують на сайті школи інформацію про тему та поради, як цю тему впродовж місяця включати у сімейне життя. Кожен учень має спеціальний щоденник з переліком тем на рік та чотири задачі в контексті теми, які необхідно вирішити – чотири чесноти, які учень в собі виховує.

«Тьютор не посередник, ми на одній стороні з батьками – на стороні дитини. Наша задача концентруватися на сильних сторонах дитини. Школа будує авторитет батьків, а батьки – школи» – говорять тьютори шкіл «Стернік».

Список використаних джерел:

1. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи: ухвалено рішенням Колегії МОН України 20.10.2016 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 21.01.2022).
2. Швець Т. Е. Тьюторинг: теорія та практики. Київ : «Видавнича група «Шкільний світ», 2021. 168 с.
3. Jakubowska, M. (2018). Tutoring rodzinny jako element kultury szkoły. *Rozprawy Społeczne*, 12(3), 29–37.
4. Projekt Grantowy «Tutoring Rodzicielski w oparciu o metodę Reggio Emilia Approach». URL: <http://download.nubo.edu.pl/REA/broszura.pdf>.
5. Skupień, S. (2019) Tutoring rodzinny jako przykład współpracy nauczycieli z rodzicami / Sylwia Skupień // *Wychowawca*. – 2019, nr 10, s. 12–14.
6. Świat dobrej przyszłości. ABC tutoring. URL: <https://docplayer.pl/3583792-Podrecznik-swiat-dobrej-przyszlosci-innowacyjna-metoda-i-narzedzia-pracy-wychowawczej.html> (дата звернення: 21.01.2022).